

12

Kaupunkiympäristölautakunnan vastaus valtuutettu Otso Kivekkään valtuustoaloitteeseen koskien jalankulkijoiden liikennevalonappien vähentämistä

HEL 2024-002449 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta katsoo valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuustoaloitteessa esitetään, että jalankulkijoiden painonappien käytöstä luovutaan yleiskaavan keskusta-alueilla ja muilla alueilla painonappeja käytettäisiin vain risteyksissä, joissa jalankulkijamäärät ovat vähäisiä. Lisäksi esitetään edellä mainitun ehdotuksen huomioimista kävelyn suunnitteluohjeessa. Kaupunkiympäristön toimiala tulee laatimaan periaatteet jalankulkijoiden painonappien käytöstä liikennevalo-ohjatuilla suojateilla vuoden 2025 aikana. Periaatteet tuodaan kaupunkiympäristölautakunnan hyväksyttäväksi vuoden 2025 aikana.

Liikennemäärät vaihtelevat vuorokauden aikana merkittävästi, jolloin myös valo-ohjauksen on tarpeen toimia joustavasti jalankulkijoiden, pyöräilijöiden, joukko- ja autoliikenteen liikennemäärät ja niiden vaihtelut huomioiden. Liikennevalo-ohjaus on toiminnassa monissa risteyksissä myös yöaikaan liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

Painonappi on nykyisillään käytännössä ainoa varma tapa havaita jalankulkija ja välittää jalankulkijan vihreän valon tarve ohjauskojeelle. Painonappeja on käytetty liikennevalo-ohjatuissa risteyksissä tai erillisillä suojateilla, jotta jalankulkuvihreä ei toteutuisi turhaan, jos jalankulkijoita ei ole. Turhaan toteutuessaan jalankulkuvihreä haittaa risteävää joukko- ja autoliikennettä sekä ohjaustavasta riippuen myös risteävää pyöräliikennettä lisäten näille pysähdyksiä ja odotusaikoja, mikä on ristiriidassa etenkin raitioliikenteen sujuvoittamistavoitteiden kanssa.

Valo-ohjauksen liikennetekniset toiminnallisuudet ovat osassa risteyksistä vanhentuneita eivätkä sovellu nykyiseen liikenneympäristöön. Painonappien poistaminen on perusteltua, kun jalankulku on liikennevalojen toiminta-aikoina runsasta, esim. Runeberginkadulla ja Mannerheimintiellä Helsinginkadun eteläpuolella. Jalankulkijamäärien ollessa vähäisiä painonappien käyttö on tarpeen. Erityisesti tarve painonapeille on risteyksissä, joissa liikennevalot ovat ympäri vuorokauden toiminnassa. Vilkkaan liikenteen aikaan jalankulkuvihreä on tarkoituksenmu-

kaista ohjelmoida toteutumaan tällaisessakin risteyksessä automaattisesti, jolloin painonappia on tarpeen painaa ainoastaan hiljaisen liikenteen aikaan.

Periaatteet jalankulkijoiden painonappien käytöstä valmistellaan koskemaan koko Helsinkiä huomioiden mm. yleiskaavan eri alueet, esteettömyyden erikoistason reitistö sekä liikennevalojen toiminta-ajat. Samalla laaditaan myös suunnitelma periaatteiden toteuttamiseksi vaiheittain jo rakennetussa ympäristössä yleiskaavan 2016 C-alueilla. Valmisteluaikatauluista johtuen periaatteita painonappien käytöstä ei sisällytetä tänä syksynä valmistuvaan kävelyn suunnitteluohjeeseen vaan periaatteet laaditaan erillisessä työssä.

Nykyisiä painonapillisia liikennevalo-ohjattuja suojateitä on yleiskaavan 2016 keskusta-alueilla (C-alueet) noin 200 risteyksessä tai erillisellä suojatiellä. Kohteiden suuresta määrästä johtuen periaatteiden toteutus ja liikennevalojen toimintojen muuttaminen rakennetussa ympäristössä vaatii merkittävää asiantuntijapanostusta. Tällä hetkellä kaupungilla on rakentamisen volyyymiin nähden liian vähäiset henkilöresurssit liikennevalojen suunnitteluun ja suunnitteluttamiseen.

Valtuustoaloite

Valtuutettu Otso Kivekäs ja 17 muuta valtuutettua ovat tehneet 14.2.2024 seuraavan sisältöisen valtuustoaloitteen: Aloite jalankulkijoiden liikennevalonappien vähentämisestä

”Julkisessa keskustelussa on käsitelty liikennevalojen painonappeja, joita jalankulkijan pitäisi painaa saadakseen vihreän valon. Helsingin sanomissa nappien käytön perusteluksi nostettiin autoilun sujuvuus.

Jalankulkijan (tai pyöräilijän) kannalta painonapit eivät edusta sujuvuutta, vaan hankalaa ja jopa vihamielistä liikenneympäristöä. Vähimmillään nappi tarkoittaa ylimääräistä lenkkiä ja odottelua, mutta huonojalkaiselle se voi myös talvella tarkoittaa, ettei katua voi ylittää yksin olenkaan, koska napin luokse ei lumikasan takia pääse.

Painonappeja käytetään kaikkialla kaupungissa ja myös vilkkaan jalankulun risteyksissä. Ääriesimerkki on Ruoholahden metroasema, jossa erittäin vilkkaalla suojatiellä pitää painaa nappia voidakseen vaihtaa metrosta ratikkaan. Yleiskaavassa kaikilla C-alueilla on määräys ”suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota jalankulkijan mitta-kaavaan, sekä [...] jalankulkujärjestelyjen toimivuuteen.” Lisäksi määrätään, että alueet ovat kävelypainotteisia tai että niitä kehitetään kävelyn ehdoilla. Määräykset koskevat keskustaa, kantakaupunkia sekä useimpien lähiöiden keskustoja. Käytännössä määräys ei ole juurikaan toteu-

tunut, koska liikenne- ja katusuunnittelun ohjeissa ei ole olemassa konkreettisia normeja, miten huomioiminen pitäisi tehdä.

Painonapit, joilla autoilun sujuvuus asetetaan kävelyn sujuvuuden edelle eivät sovi alueille, joiden tulisi olla kävelypainotteisia. Etenkin, kun nämä ovat keskusta-alueita, joilla kävelijöiden määrä on tyypillisesti suuri.

Esitämme, että jalankulkijoiden painonappien käytöstä luovutaan kaikilla yleiskaavan keskusta-alueilla. Tämä on myös syytä huomioida valmisteilla olevassa kävelyn suunnitteluohjeessa, jossa olisi syytä esittää muitakin keinoja, millä tavalla kävelypainotteisuus ja kävelyolosuhteiden erityinen huomioiminen käytännössä toteutetaan.

Myös muilla alueilla painonappeja on syytä käyttää vain risteyksissä, joissa jalankulkijamäärät ovat vähäisiä.”

Toimivalta

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallituksen on osoitettava aloite vastattavaksi sille lautakunnalle tai johtokunnalle, jonka toimivaltaan tai jonka alaisen viranomaisen toimivaltaan aloitteessa esitetty toimenpide kuuluu.

Aloitteessa esitetty toimenpide kuuluu kaupunkiympäristölautakunnan tai sen alaisen viranomaisen toimivaltaan.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Anna Nervola, liikenneinsinööri, puhelin: 09 310 37135
anna.nervola(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite 14.02.2024 Kivekäs Otso Aloite jalankulkijoiden liikennevalonappien vähentämisestä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Aloitteen tekijä

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano